

**Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.
„Wpływ regulacji prawnych na wielkość nielegalnego rynku napojów spirytusowych w
Polsce w latach 2004–2018”**

Słowo kluczowe: przepisy akcyzowe, luka akcyzowa, uszczelnienia podatkowe, ochrona znaków towarowych, nielegalny alkohol, „szara strefa”, nierejestrowana konsumpcja, ocena skutków regulacji, ekonomiczna analiza prawa.

W rozprawie podjęto próbę ustalenia związku, między wprowadzanymi w latach 2004-2018 zmianami w regulacjach rynku alkoholowego a rozmiarem rynku nielegalnych napojów spirytusowych.

W pierwszej kolejności dokonano analizy przepisów prawa, które były przedmiotem naruszeń ze strony przestępców organizujących nierejestrowaną produkcję i obrót nielegalnym spirytusem oraz napojami spirytusowymi. Główną uwagę zwrócono na regulacje podatku akcyzowego, zwłaszcza zasad skażania alkoholu.

Następnie dokonano analizy „szarej strefy” napojów spirytusowych, która obejmowała dotychczasowe dane szacunkowe wraz z porównaniem i próbą wyjaśnienia występujących między nimi rozbieżności, jak również identyfikację najwłaściwszych metod szacowania.

Rozprawa obejmuje wyniki analizy postępowań karnych oraz wnioski z bezpośrednich badań społecznych, wywiadów z funkcjonariuszami państwowymi, a także analizy statystyk służb, wymiaru sprawiedliwości, danych rynkowych i statystyk medycznych. Do określenia związku pomiędzy przepisami prawa, a wielkością rynku nielegalnych napojów spirytusowych zastosowano ekonometryczny model popytu na napoje spirytusowe oraz pośrednie metody szacowania nierejestrowanego spożycia alkoholu na podstawie liczby śmiertelnych przypadków chorób wątroby oraz liczby alkoholowych zatruć i zaburzeń psychicznych.

Główne wnioski z przeprowadzonych badań:

- regulacje prawne miały wpływ na zmiany wielkości nielegalnego rynku napojów spirytusowych, jednak mniejszy od oczekiwanego;
- ograniczoność efektów wynikała w znacznej mierze z braku w badanym okresie spójnej polityki alkoholowej, która programowałaby zmiany legislacyjne oraz politykę stosowania obowiązujących przepisów przez organy państwowe oddziałując pośrednio na orzecznictwo sądów (m.in. sposób stosowania przepisów chroniących znaki towarowe w obszarze napojów spirytusowych *de facto* niweczył wprowadzone usprawnienia);
- przestępcy czerpią korzyści z ignorancji konsumentów i sprzedają odkażony etanol jako alkohole pozyskiwane domowymi metodami.

W pracy zaprezentowano również postulaty *de lege ferenda*.